

ZgSp2353-7426/01.06.2022/19.06.2022/30.06.2022/03

Anna Jasionowska-Moszczyńska

ORCID 0000-0002-6589-2084

Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku

Katedra Pedagogiki

ROZWIJANIE ZAINTERESOWAŃ MUZYCZNYCH DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM. RAPORT Z BADAŃ

Streszczenie

Artykuł poświęcony jest sposobom rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków. Autorka przeprowadziła badania wśród studentek *Pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej* NWSP w Białymstoku, których opinie zawarła w niniejszym opracowaniu. Rozważania rozpoczęła od informacji na temat roli muzyki w życiu przedszkolaków oraz w jaki sposób kontakt z muzyką może przyczynić się do rozbudzenia ich zainteresowań. Następnie przedstawiła zdanie przyszłych nauczycieli wczesnej edukacji na temat stwarzania okazji i wszelkich działań na rzecz rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków w dwóch środowiskach: rodzinnym i przedszkolnym. Zwróciła uwagę na efekty umuzykalniania dzieci. Wyniki badań zamykają wnioski i wskazówki do praktyki edukacyjnej.

Słowa kluczowe: muzyka • zainteresowania muzyczne • umuzykalnianie dzieci • dzieci w wieku przedszkolnym • środowisko rodzinne • przedszkole.

**DEVELOPING MUSICAL INTERESTS
OF CHILDREN AT PRESCHOOL AGE.
RESEARCH REPORT**

Abstract

The article is devoted to ways of developing musical interests of preschoolers. The author conducted a survey among students of Early Childhood and Preschool Pedagogy at the NWSP in Białystok. She begins her considerations with information on the role of music in the lives of preschoolers and how contact with music can contribute to the awakening of their interests. She then presents the opinion of selected future early childhood education teachers on opportunities and activities to support musical interests of preschoolers in two environments – family and preschool as well as the effects of musicalization in children. The findings conclude with some guidelines and reflection on educational practice.

Keywords: music • musical interests • musicalization of children • preschool children • family environment • preschool.

Wstęp

„Muzyka oraz wszelkie jej formy i odmiany są wszechobecne w życiu i wzroście emocjonalnym dziecka już od jego najmłodszych lat. Natomiast, szczególne stadium wzrostu zainteresowań muzycznych dziecka przypada na okres przedszkolny, kiedy to dziecko silnie interesuje się otaczającym je światem dźwięków i z zainteresowaniem uczestniczy w różnych formach aktywności muzycznej, dzięki czemu kształtuje swoją niepowtarzalną osobowość oraz umiejętność wyrażania emocji, a także ekspresję”¹.

Edukacja muzyczna przedszkolaków wymaga od współczesnych nauczycieli szerokiego spektrum umiejętności. Przedszkole jest miejscem organizowania oraz realizowania wielu działań

¹ A. Trzcionka-Wieczorek, *Aktywność muzyczna dzieci w środowisku przedszkolnym – refleksje z prowadzonych badań*, „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna” 2(1)/2017, s. 217, cyt. za: A. Jasionowska-Moszczyńska, A. Jacewicz, *Rola rodziny i przedszkola w rozwijaniu zainteresowań muzycznych przedszkolaków*, „Zagadnienia Społeczne” 2(16)/ 2021.

sprzyjających rozwijaniu zainteresowań muzycznych dzieci. Przyjmuje się, iż edukacja muzyczna jest obecnie jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się dziedzin sztuki. Mnogość publikacji oraz prowadzonych rozważań, jak również zapisy w podstawie programowej dla placówek przedszkolnych wskazują na aktualność podjętej problematyki badawczej. Biorąc pod uwagę znaczenie edukacji muzycznej w ogólnym rozwoju oraz wychowaniu dziecka, zasadne jest zajęcie się tematyką zagadnień odnoszących się do analizy sposobów rozwijania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym z uwzględnieniem opinii studentów- przyszłych nauczycieli wychowania przedszkolnego.

Założenia metodologiczne badań własnych

Przedmiot badań pedagogicznych stanowią sposoby rozwijania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym, zaś celem jest poznanie opinii przyszłych nauczycieli na temat sposobów rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków. Cel praktyczny stanowi określenie wskazówek edukacyjnych kierowanych do przyszłych organizatorów i realizatorów edukacji muzycznej w przedszkolu.

Problem główny został ujęty w formie następującego pytania: Jakie sposoby rozwijania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym preferują studenci *Pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej*?

Do problemu głównego, sformułowane zostały następujące problemy szczegółowe:

1. Jaka rolę odgrywa muzyka w życiu przedszkolaków?
2. W jaki sposób kontakt z muzyką może przyczynić się do rozbudzenia zainteresowań muzycznych dzieci?
3. Czy zdaniem studentów środowisko rodzinne stwarza okazje do rozwoju zainteresowań muzycznych dzieci?
4. Jakie działania w obszarze rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków podejmowane są w przedszkolu?
5. Jakie są pozytywne efekty umuzykalniania dzieci w wieku przedszkolnym?

Sformułowane problemy badawcze związane są przede wszystkim z opisem i diagnozą rzeczywistej sytuacji.

Wyodrębniono zmienną niezależną, którą stanowi wiek studentek (do 30 r.ż. i powyżej 30 r.ż.)².

Do przeprowadzenia badań wybrano metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankiety internetowej, a narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety. W części wstępnej narzędzia zawarto informacje dotyczące celu badań, zapewniono o anonimowym ich przebiegu oraz poproszono o szczerze odpowiedzi na pytania. Część właściwą kwestionariusza stanowiło 35 pytań skierowanych do studentów (23 pytania zamknięte i 12 półotwartych, w tym 16 pytań dysjunktywnych i 19 koniunktywnych). Część końcowa odnosiła się do charakterystyki badanej grupy – metryczka zawierała informacje dotyczące miejsca zamieszkania, wieku oraz stopnia wykształcenia muzycznego respondenta.

Organizacja oraz całościowy przebieg badań własnych uwzględniały trzy fazy:

- I. Opracowania koncepcji badawczej.
- II. Zaprojektowania warsztatu badawczego.
- III. Realizację badania wraz z analizą otrzymanych wyników niezbędnych do odpowiedzi na postawione w pracy problemy badawcze (Schemat 1.).

Badania przeprowadzono z 50. studentkami *Pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej* z Niepaństwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Białymstoku. 62,00% respondentek stanowiły studentki powyżej 30 r.ż., a pozostałe to były osoby w wieku poniżej 30 lat.

Ponad połowa (54,00%) osób zamieszkiwała miasto od 150 tys. do 500 tys. mieszkańców. 16,00% mieszkało w mieście od 50 tys.

² Wymogi edytorskie uniemożliwiają pełną prezentację zmiennych zależnych i ich wskaźników. Ograniczono też materiał graficzny zawierający wyniki badań własnych. Więcej informacji na ten temat zawiera praca dyplomowa A. Jasionowskiej-Moszczyńskiej, *Sposoby rozwijania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym w opinii studentów Pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej*, maszynopis pracy licencjackiej napisanej pod kierunkiem dr A. Jacewicz, Białystok 2021.

do 150 tys. mieszkańców, natomiast 24,00% za miejsce zamieszkania wskazało miasto do 50 tys. mieszkańców. Tylko 6,00% studentek biorących udział w badaniu mieszkało na wsi.

Schemat 1. Harmonogram badań własnych

Lp.	•Etapy badań własnych	Termin
1.	•Dokonanie wyboru tematu pracy	10. 2020
2.	•Przygotowanie koncepcji pracy	11. 2020
3.	•Gromadzenie i studiowanie literatury	11- 12. 2020
4.	•Sporządzenie spisu treści	12. 2020
5.	•Opracowanie rozdziału teoretycznego pracy	12. 2020
6.	•Opracowanie rozdziału metodologicznego wraz z narzędziem badawczym, którym jest kwestionariusz ankiety	01- 02. 2021
7.	•Przeprowadzenie badań, gromadzenie materiału empirycznego	03. 2021
8.	•Opracowanie materiału empirycznego	04. 2021
9.	•Opracowanie wyników badań	04. 2021
10.	•Sformułowanie wniosków i zakończenie pracy	05. 2021

Źródło: opracowanie własne

Większość (62,00%) osób stanowiły studentki bez wykształcenia muzycznego. Szkołę Muzyczną I st. ukończyło 6,00% kobiet, zaś Szkołę Muzyczną II st.- 2,00%. Edukację w Ognisku Muzycznym zakończyło 10,00%, natomiast 2,00% studentek ukończyło Ognisko Baletowe. Uczęszczanie na prywatne lekcje muzyki deklarowało 4,00%, zaś uczestnictwo w kursie muzycznym potwierdziło 14,00% kobiet.

Wyniki badań własnych

Rola muzyki w życiu przedszkolaków

Szeroko pojmowana muzyka jest jedną z kluczowych dziedzin pełnego procesu wychowania oraz uczenia się, który ma swój początek w okresie przedszkolnym i trwa nieprzerwanie przez pełny okres edukacji każdego człowieka. Czynny kontakt dziecka z muzyką oraz wszelkimi jej formami, posiada korzystny i, co istotne, długotrwały wpływ na całościowy rozwój dziecka. Muzyka w jego życiu jest odpowiedzialna za umiejętność różnicowania dźwięków, kształtuje podzielność uwagi, czy też, co niezwykle istotne w tym okresie rozwoju, wspomaga jego naukę mowy. Muzyka, jak również różne pośrednie formy umuzykalniania dziecka w wieku przedszkolnym, w sposób wymierny przyczynia się do prawidłowego funkcjonowania jednostki w społeczeństwie na różnych jego płaszczyznach, ale również kształtuje jego postawę i osobowość.

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki badań ukazujące rolę muzyki w życiu przedszkolaków.

Tabela 1. Umiejętności dziecka rozwijane poprzez słuchanie muzyki

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Różnicowanie dźwięków	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Lokalizacja dźwięków w czasie i przestrzeni	7	36,84	7	22,58	14	28,00
Pamięć słuchowa	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Rozwój mowy	16	84,21	27	87,10	43	86,00
Koncentracja na bodźcach słuchowych	18	94,74	30	96,77	48	96,00
Podzielność uwagi	18	94,74	30	96,77	48	96,00

Źródło: Badania własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Z analizy danych przedstawionych w Tabeli 1. wynika, że wszystkie studentki są zdania, iż słuchanie muzyki rozwija umiejętności różnicowania dźwięków oraz pamięć słuchową dzieci. Niemal wszystkie studentki do 30 r.ż. (94,74%) i zbliżony odsetek powyżej 30 r.ż. (96,77%) stwierdziły zgodnie, że podczas słuchania muzyki ważna jest koncentracja na bodźcach słuchowych oraz podzielność uwagi. Większość ankietowanych bez względu na wiek (84,21% i 87,10%) twierdziła, że słuchanie muzyki ma wpływ również na rozwój mowy. 28,00% było zdania, że słuchanie muzyki przez dzieci rozwija ich umiejętności lokalizacji dźwięków w czasie i przestrzeni.

Tabela 2. Rola śpiewu dziecka

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Wzmacnianie aparatu głosowego dziecka	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Usprawnianie układu oddechowego	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Usprawnianie układu krążenia	16	84,21	5	16,13	21	42,00
Usprawnianie układu trawiennego	3	15,79	3	9,68	6	12,00
Usprawnianie układu nerwowego	3	15,79	9	29,00	12	24,00
Usprawnianie ciała	10	52,63	15	48,39	25	50,00
Kształtowanie prawidłowej postawy	8	42,11	27	87,10	35	70,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Na podstawie wyników z Tabeli 2. można wnioskować, iż najważniejszą rolą śpiewu dziecka jest wzmacnianie aparatu głosowego, a także usprawnianie funkcjonowania układu oddechowego dziecka, co podkreślają wszystkie respondentki. Większość studen-

tek powyżej 30 r.ż. wskazywała na kształtowanie prawidłowej postawy ciała (87,10%), natomiast wśród odpowiedzi studentek poniżej 30 r.ż. przeważało usprawnianie układu krążenia (84,21%). Co druga (50,00%) respondentka (bez względu na wiek) była zdania, że śpiew usprawnia ciało. 15,79% studentek w wieku do 30 r.ż. i 29,00% powyżej 30 r.ż. uważało, że wspomaga on pracę układu nerwowego. Około 12,00% uczestniczących w badaniu przekonanych było o wspieraniu przez śpiew funkcjonowania układu trawiennego dziecka.

Należy podkreślić, że niemal wszystkie studentki do 30 r. ż. (94,74%) i powyżej 30 r. ż. (96,77%) zgadzały się ze stwierdzeniem, że podczas słuchania muzyki, grania na instrumentach, uczestniczenia w zabawach muzycznych przedszkolaki uczą się wyrażania swoich emocji, natomiast pozostałe nie mają zdania na ten temat.

Dane zawarte w Tabeli 3. wskazują, jak ważną rolę pełni śpiewanie piosenek dziecku. Wszystkie studentki (bez względu na wiek) były zdania, że śpiewanie dziecku sprzyja rozszerzaniu w atrakcyjny sposób słownictwa oraz stymulowaniu rozwoju mowy poprzez rytm, rymy i powtórzenia w piosenkach. Niemal wszystkie respondentki (93,55%, 94,74%) wskazały, że śpiewanie umożliwia naukę różnych zwrotów, określonych dźwięków, co ułatwia odróżnienie ich w mowie potocznej.

Tabela 3. Rola śpiewania dziecku piosenek

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Uatrakcyjnianie formy komunikacji	15	78,95	27	87,10	42	84,00
Rozszerzanie w atrakcyjny sposób słownictwa i możliwości wyrazowych	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Stymulowanie rozwoju mowy poprzez rytm, rymy i powtórzenia w piosenkach	19	100,00	31	100,00	50	100,00

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Umożliwia naukę różnych zwrotów, określonych dźwięków, co ułatwia odróżnienie ich w mowie potocznej	18	94,74	29	93,55	47	94,00
Pobudzanie dziecięcej wyobraźni i nauka abstrakcyjnego myślenia	16	84,21	26	61,30	42	84,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Zdecydowana większość (87,10%) powyżej 30 r.ż. wskazała, iż śpiewanie uatrakcylnia formę komunikacji, natomiast zbliżony odsetek (84,21%) osób do 30 r.ż. uważał, że śpiewanie piosenek pobudza dziecięcą wyobraźnię i uczy abstrakcyjnego myślenia.

Również większość studentek (do 30 r.ż. 83,87% i powyżej 30 r.ż. 84,21%) utrzymywała, że proces umuzykalniania przedszkolaków przyczynia się do łatwiejszego nawiązywania relacji z rówieśnikami oraz dobrego funkcjonowania w społeczeństwie. Pozostałe (ok. 16,00%) nie miało zdania na ten temat.

Rozbudzanie zainteresowań muzycznych przedszkolaków

Indywidualne zdolności muzyczne każdego człowieka, nie są jego wrodzonymi umiejętnościami, lecz niejako wypadkową wielopłaszczyznowego procesu zachodzącego na gruncie pierwotnych skłonności i kontaktu człowieka z muzyką. Przedszkole jest szczególnym miejscem, gdzie wykorzystywane są różnorodne formy umuzykalniania dzieci, poprzez które mają one szansę rozwijania swoich zainteresowań, wrażliwości oraz zamiłowania do muzyki, przez co kształtują swój charakter, postawę i osobowość. Rozbudzanie zainteresowań muzycznych może obejmować nie tylko prowadzenie zajęć ze śpiewu czy rytmiki, ale winno odnosić się również do zaznajamiania dzieci z zawodami bezpośrednio i pośrednio

związanymi z muzyką, organizowanie wyjść do filharmonii, opery, czy planowanie konkursów i prezentacji wokalnie-ruchowych. Rozbudzanie zainteresowań muzycznych, to również możliwość obcowania dziecka z instrumentami muzycznymi, dzięki czemu mają one szansę na ekspresyjne wyrażenie swoich emocji i odczuć.

Poniżej przedstawiono analizę wyników dotyczącą rozbudzania zainteresowań muzycznych przedszkolaków.

Wszystkie studentki, niezależnie od wieku, stwierdziły zgodnie, że zorganizowane wyjścia przedszkolaków w miejsca pracy przedstawicieli zawodów związanych z muzyką rozbudzają zainteresowania muzyczne dzieci. Na to pytanie studentki odpowiadały najczęściej, że „takie wyjścia są ciekawą formą zapoznania dzieci z miejscami, w których «mieszka muzyka»”, umożliwiają „wprowadzenie dzieci do świata muzyki poprzez ciekawą praktykę, a nie przez suchą, często nudną i niejasną teorię”. Takie wyprawy „umożliwiają przedszkolakom «poznanie od zaplecza» różnych miejsc, w których muzykę się tworzy”, tam „kształtuje się w dzieciach poczucie piękna poprzez wychowanie przez sztukę”. Respondentki poniżej 30 r.ż. zaznaczyły, że podczas spotkań w miejscach pracy przedstawicieli zawodów związanych z muzyką „rozwija się myślenie twórcze i dziecięca wyobraźnia”, właśnie tam „dzieci mają sposobność, by odkryć świat muzyki, gdyż nie we wszystkich rodzinach mają z nią styczność”. Przebywając w teatrze muzycznym, filharmonii, operze, szkole muzycznej czy szkole tańca przedszkolaki „poszerzają zasób słownictwa związanego z muzyką”. Badane powyżej 30 r.ż. zauważały, iż w miejscach tych „panuje niecodzienny klimat, który może zafascynować dzieci i rozbudzić w nich zainteresowanie muzyką”, tam „przybliża się muzykę poprzez możliwość «bycia z nią na żywo»”. „Bezpośredni kontakt z muzyką najbardziej dociera do dziecka”, a „możliwość zwiedzania kuluarów, wejścia na scenę, dotknięcia rekwizytów czy próba wydobywania dźwięku z instrumentu jest dla przedszkolaków bardzo atrakcyjnym doświadczeniem i z pewnością na długo pozostanie w ich pamięci, a może nawet przyczyni się do tego, że dziecko będzie chciało zacząć swoją «przygodę z muzyką»”.

Ponadto o rozbudzaniu zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym poprzez współudział w spotkaniach z ludźmi

związanymi zawodowo z muzyką przekonane są wszystkie studentki biorące udział w badaniu. Respondentki powyżej 30 r.ż. były zdania, że „bycie muzykiem jest czymś więcej niż zwykłą pracą, jest pasją, którą należy dzielić się z dziećmi już od najmłodszych lat, by miały możliwość obserwacji tego co najpiękniejsze w muzyce i by same z siebie chciały po nią sięgać.” „Współdział w spotkaniach i interakcje z muzykami, dają dzieciom możliwość żywego doświadczania tego, co związane jest z artystycznym zawodem”. „Osoba, która spotyka się z dziećmi, swoją postawą i w atrakcyjny sposób przedstawia swój zawód i świat muzyki, może stać się dla nich wzorcem oraz autorytetem, mieć wpływ na ich marzenia, zainteresowania muzyczne i decyzje z nimi związane, podejmowane w przyszłości”, „pomaga dzieciom kształtować ich wyobraźnię muzyczną”. „Dla ludzi, którym od dziecka stwarza się możliwość obcowania z muzyką, staje się ona ich towarzyszem na całe życie. Przykładem mogą być dzieci muzyków, które od najmłodszych lat mają kontakt z muzyką, «przeziąka ją nią», a w następstwie same zostają muzykami”. Studentki do 30 r.ż. najczęściej odpowiadały, iż na spotkaniach „dzieci mają możliwość, by usłyszeć historie dotyczące własnych doświadczeń i odczuć związanych z muzyką i wszelkich jej form, od osób bezpośrednio z nią związanych”. „Osoby, które wprowadzają dzieci w świat muzyki mogą «zarazić» dziecko swoją pasją do niej”, „zachęcić przedszkolaków do obcowania z muzyką i rozwijania zainteresowań muzycznych na lekcjach śpiewu, gry na instrumencie lub tańca”. Ponadto studentki (bez względu na wiek) twierdziły, że „dziecko, które nigdy nie miało do czynienia z muzyką ma możliwość doświadczyć czegoś nowego- poznać świat muzyki”, „zagłębić się w nią, usłyszeć, zobaczyć”, „dotknąć nieznanego instrumentu, poznać różne sposoby wydobywania dźwięków na danym instrumencie lub techniki śpiewu, a także usłyszeć ciekawe historie muzyczne”.

Prawie wszystkie studentki (93,55%) powyżej 30 r.ż. potwierdzały znaczenie konkursów i występów publicznych z udziałem dzieci z różnych placówek, w rozbudzaniu zainteresowań muzycznych przedszkolaków. Studentki PPiW (z dwóch grup) były zdania, że „jest to punkt motywacyjny i weryfikacyjny w kierunku realnych zdolności muzycznych przedszkolaków”. „Dziecko może podzielić się

swoimi umiejętnościami ze swoimi koleżankami i kolegami”, a „poprzez przedstawienie swoich uzdolnień rówieśnikom buduje poczucie własnej wartości i wyzwala wiarę we własne możliwości”. „Udział w konkursach i różnorodnych występach wyzwala w przedszkolakach wiele pozytywnych emocji, szczególnie dumę i radość, co wiąże się z chęcią podejmowania dalszej pracy, kolejnych wyzwań”. Dzieci „mają sposobność kształtowania kultury odbioru sztuki wśród rówieśników z różnych środowisk”. Niemal połowa (42,11%) respondentek do 30 r.ż. nie miała zdania co do wpływu takich spotkań na rozbudzanie zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym, natomiast ponad połowa z nich (57,89%) najczęściej odpowiadała, że „dzieci mają szansę czynnie uczestniczyć w organizowanych wydarzeniach i tym samym angażować się w proces umuzykalnienia razem z rówieśnikami z innych placówek przedszkolnych”. „Dzieci naśladowują siebie wzajemnie, jeżeli więc podoba im się to, co potrafi koleżanka/ kolega, to starają się podpatrzeć co mogą zrobić, by być równie doskonałym w tym co robią inni, chcą «mieć tak samo»”. Spotkania takie „umożliwiają odkrycie ukrytych talentów muzycznych”, „uczą przedszkolaków dyscypliny (przygotowanie się do występów w domu), cierpliwości (czekanie na swoją kolej)”. Studentki z dwóch grup uważały, że „poprzez obserwację prezentacji ruchowych i słuchanie popisów wokalnych rówieśników, dzieci mogą skorzystać z pomysłów na rozwijanie albo też odkrycie swojego własnego talentu muzycznego”. Podczas udziału w konkursach i prezentacji swoich uzdolnień „dzieci pokonują własną nieśmiałość, kształtują umiejętności radzenia sobie z lękiem związanym z wystąpieniem przed nieznanymi dziećmi”, ale również „nawiązują i budują bliskie relacje koleżeńskie”.

Wszystkie studentki podkreślały, iż możliwość obcowania z instrumentami muzycznymi sprzyja rozbudzaniu zamiłowania do muzyki wśród przedszkolaków. Studentki do 30 r.ż. uważały, że „na rozwijanie pasji muzycznych przedszkolaków w dużej mierze ma wpływ to jak wygląda ich pierwszy kontakt z instrumentem”. „Dźwięki wydawane przez instrument są dla dzieci słuchowo atrakcyjne, ważniejszą rolę odgrywa jednak zmysł dotyku – możliwość dotykania instrumentu, czucia jego kształtu, a także postrzeżenie

jego barwy”. „Kiedy dzieci są zafascynowane muzyką, potrafią nawet samodzielnie tworzyć instrumenty w warunkach domowych (wystarczy choćby kilka szklanek wypełnionych wodą do różnego poziomu i metalowa łyżeczka) i same eksperymentują z dźwiękami. Instrumenty własnoręcznie zrobione pozwalają przedszkolakom rozwijać muzyczną pasję i kreatywność, wówczas brak dostępu do tych prawdziwych nie stanowi przeszkody”. Kobiety powyżej 30 r.ż. stwierdziły, że „instrumenty muzyczne to nie zabawki, lecz narzędzia, które uczą i bawią. Rozwijają nie tylko zainteresowania muzyczne dzieci, lecz przede wszystkim ich osobowość”. „Jeśli dłonią można dotknąć instrumentu, to i duszą można dotknąć muzyki.” „Umiłowanie do muzyki zaczyna się od fascynacji narzędziami, którymi można ją tworzyć”. Prawie połowa respondentek z dwóch grup wskazała, że możliwość obcowania z instrumentami „jest dla dzieci atrakcyjnym doświadczeniem, gdyż zazwyczaj nie mają one w domu dostępu do nich”. „Bliski kontakt poprzez dotyk rozbudza ciekawość związaną ze sposobem wydobywania dźwięku z instrumentu”.

Należy podkreślić, że zdecydowana większość (87,10%) biorących udział w badaniu powyżej 30 r.ż. potwierdziła rozbudzanie zainteresowań muzycznych dzieci, poprzez udział w zajęciach z rytmiki. Studentki te najczęściej odpowiadały, że „dzieci na zajęciach mają możliwość zapoznania się z różnymi gatunkami muzyki”, tym samym również „pogłębiają swoją wiedzę dotyczącą muzyki”. W następstwie wpływa to na fakt, że „są otwarte na muzyczne doświadczenia”, co więcej „same poszukują muzyki w swoim codziennym życiu”. Udział przedszkolaków w zajęciach z rytmiki „pozwała im doświadczyć radości i satysfakcji z własnych improwizacji, zarówno ruchowych, jak i instrumentalnych”. „Muzyka, która zakorzenia się w naturalnej aktywności zabawowej przedszkolaków, otwiera perspektywy na aktywne doświadczenie świata”. Większość (68,42%) kobiet do 30 r.ż. uważała, że zajęcia z rytmiki intensyfikują zainteresowania muzyczne dzieci, które „chętniej śpiewają i eksperymentują z muzyką”, a „w muzycznych zabawach zaspokajają głód ruchu”. Zabawy i praca z muzyką „uwrażliwiają dzieci na rytm i melodię, dzięki czemu potrafią one czerpać radość płynącą ze słuchania muzyki”, także „kształtują smak muzyczny

przedszkolaków” oraz „poczucie rytmu, co wzbudza fascynację tańcem”. Studentki z dwóch grup stwierdziły, że „dzieci są szczęśliwe, kiedy razem z rówieśnikami mogą bawić się muzyką, bo lubią zabawy rytmem”, a zajęcia z rytmiki umożliwiają im „bliski kontakt z różnymi gatunkami muzyki, śpiewem, instrumentami, tańcem oraz udział w zabawach ruchowych, co pozwala rozwijać zainteresowania muzyczne przedszkolaków”. Co piąta studentka, biorąca udział w badaniu, wybrała kategorię nie mam zdania.

Tabela 4. Aranżacja przedszkolnych kącików muzycznych a rozbudzanie zainteresowań muzycznych przedszkolaków

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Biuletyny muzyczne	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Literatura dziecięca o tematyce muzycznej, w tym książki opisujące życie i twórczość muzyków i kompozytorów	12	63,16	7	22,58	19	38,00
Różnorodne instrumenty muzyczne – prawdziwe instrumenty (instrumentarium Orffa) lub wykonane samodzielnie przez dzieci	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Odtwarzacz CD (wraz z płytami)	4	21,10	27	87,10	31	64,00
Plansze edukacyjne o tematyce muzycznej	14	73,68	7	22,58	21	42,00
Mikrofon do występów przed grupą przedszkolną	5	26,32	24	77,42	29	58,00
Inne	0	0,00	1	3,23	1	2,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Na podstawie danych zawartych w tabeli 4. należy stwierdzić, że wszystkie respondentki biorące udział w badaniu były zdania,

że w rozwijaniu zainteresowań muzycznych dzieci w kąciakach przedszkolnych najistotniejszą rolę odgrywa obecność instrumentów muzycznych, zarówno tych „prawdziwych”, jak i wykonanych samodzielnie. Zdecydowana większość osób powyżej 30 r.ż. podkreślała, że powinien znaleźć się tam również odtwarzacz CD (wraz z płytami) (87,10%), a także mikrofon do występów publicznych przed grupą przedszkolną (77,42%). Większość studentek poniżej 30 r.ż. wskazała na obecność w kąciakach muzycznych plansz edukacyjnych o tematyce muzycznej (73,68%) oraz literatury dziecięcej o tematyce muzycznej (63,16%). Znikomy odsetek (3,23%) wybierając kategorię: inne, zaproponował „kolorowe peruki i stroje do przebierania się np. za piosenkarzy”.

Stwarzanie okazji do rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków w środowisku rodzinnym

Rozwój osobowości każdego dziecka następuje poprzez jego czynne uczestnictwo w działaniu, przeżywaniu oraz skrupulatnym poznawaniu otaczającej go rzeczywistości, przede wszystkim w jego najbliższym środowisku, czyli rodzinie. Bardzo rzadko rozwój zainteresowań dokonuje się indywidualnie, częściej ma on związek ze środowiskiem wychowawczym, które to nie tylko wyznacza wzorce konkretnych ról społecznych, ale również tworzy płaszczyznę do uczenia się, bądź też nabywania zainteresowań, również tych muzycznych. Rozwijanie zainteresowań muzycznych dziecka w środowisku rodzinnym, to między innymi podejmowanie zabaw rytmicznych, śpiewanie, tworzenie własnych piosenek czy instrumentów, ale również wspólne wyjścia na koncerty, do filharmonii, kina, czy na musicale. Sukcesywne podejmowanie różnego rodzaju form aktywności muzycznej z udziałem środowiska rodzinnego sprzyja kształtowaniu zainteresowań dzieci.

Poniższy materiał zawiera wyniki dotyczące stwarzania okazji do rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków w środowisku rodzinnym.

Prawie wszystkie osoby (bez względu na wiek) twierdziły, że rozwój zainteresowań muzycznych dziecka zależy jest od sytuacji ekonomicznej rodziny (ok. 90,00%). Odmiennego zdania jest 9,68% stu-

dentek powyżej 30 r. ż.. Zaledwie 10,53% ankietowanych zaznaczyło kategorię „nie mam zdania”, a były to tylko studentki poniżej 30 r.ż. Ponadto z analizy zebranego materiału wynika, że wszystkie respondentki w wieku do 30 r.ż. i 96,77% powyżej 30 r.ż. zdecydowanie twierdziły, iż rodzina stanowi znaczące środowisko w rozwijaniu zainteresowań muzycznych przedszkolaków. Niewielki odsetek (3,23%) powyżej 30 r.ż. ma całkowicie odmienne zdanie na ten temat.

Z danych przedstawionych w tabeli 5. wynika, iż zdaniem wszystkich studentek (niezależnie od wieku) zainteresowania muzyczne przedszkolaków rozwijane są przede wszystkim w trakcie zabaw muzyczno-ruchowych, dźwiękonaśladowczych, muzycznych i rytmicznych, a także podczas śpiewania piosenek. Większość kobiet powyżej 30 r. ż. zdecydowanie wskazało malowanie do muzyki (70,97%) oraz czytanie książek o tematyce muzycznej (61,29%). Niemal co czwarta studentka (24,00%) zaznaczyła muzyczne gry komputerowe jako aktywność muzyczną rozwijającą zainteresowania muzyczne przedszkolaków. 3,23% powyżej 30 r.ż. zaproponowała „słuchanie muzyki klasycznej, filmowej, rozrywkowej dla dzieci”.

Tabela 5. Aktywności muzyczne a rozwijanie zainteresowań muzycznych dzieci

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Zabawy rytmiczne	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zabawy muzyczne	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zabawy dźwiękonaśladowcze	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zabawy muzyczno-ruchowe	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Czytanie książek o tematyce muzycznej	2	10,53	19	61,29	21	42,00
Muzyczne gry komputerowe	5	26,32	7	22,58	12	24,00
Malowanie do muzyki	9	47,37	25	70,97	34	68,00
Śpiewanie piosenek	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Inne	1	5,26	1	3,23	2	4,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Tabela 6. Działania podejmowane w środowisku rodzinnym w celu rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Tworzenie własnych interpretacji ruchowych do muzyki	2	10,53	19	61,29	21	42,00
Tworzenie własnych instrumentów	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Tworzenie melodii	9	47,37	3	9,67	12	36,00
Tworzenie piosenek	2	10,53	4	12,90	6	12,00
Wspólne śpiewanie piosenek	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Wspólne muzykowanie	0	00,00	5	16,13	5	10,00
Słuchanie różnych gatunków muzyki	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Wyzwalanie spontanicznej aktywności dziecka	2	10,53	2	6,45	4	8,00
Inne	1	5,26	0	0,00	1	2,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Na podstawie danych ukazanych w tabeli 6. można stwierdzić, iż, osoby do 30. jak i powyżej 30. roku życia jako najchętniej podejmowane działania w środowisku rodzinnym, mające na celu rozwijanie zainteresowań muzycznych dzieci, wskazywały wspólne śpiewanie piosenek oraz słuchanie różnych gatunków muzyki, a także tworzenie własnych instrumentów. Większość kobiet (61,29%) powyżej 30 r.ż. twierdziło, że jest to tworzenie własnych interpretacji ruchowych do muzyki. Niemal co druga studentka do 30 r.ż. wybrała tworzenie melodii. Tworzenie piosenek (12,00%), a wyzwalanie spontanicznej aktywności dziecka (8,00%) zyskało mniejszą aprobatę. Podobną liczbę wskazań dostrzegamy w drugiej grupie. Zaledwie 16,13% studentek wskazało wspólne muzykowanie jako działanie rozwijające zainteresowania muzyczne dzieci, a były to tylko studentki powyżej 30 r.ż. Tylko 5,26% młodszych studentek wybierając opcję inne, podkreśliła „wspólne poszukiwanie muzyki

w otaczającym nas środowisku, czego przykładem jest np.: kapiąca woda, płynąca rzeka, śpiew ptaków, szelest liści na wietrze”.

Zdaniem przyszłych nauczycielek najczęściej podejmowaną przez rodziców formą aktywności muzycznej poza domem wspólnie z dzieckiem jest uczestnictwo w koncertach w filharmonii, co stwierdziły wszystkie osoby biorące udział w badaniu. Należy podkreślić, że studentki nie podały innych propozycji np. uczestnictwa w koncertach na świeżym powietrzu, uczestnictwa w spektaklach baletowych czy słuchania ulicznych muzyków.

Tabela 7. Aktywności muzyczne wykorzystujące multimedia, podejmowane przez rodziców wspólnie z dzieckiem w domu

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Oglądanie koncertów streamingowych	5	26,32	6	19,35	11	22,00
Oglądanie spektakli muzycznych on-line	6	31,58	4	12,90	10	20,00
Oglądanie spektakli baletowych on-line	0	0,00	4	12,90	4	8,00
Oglądanie filmów muzycznych	8	42,11	12	38,71	20	40,00
Słuchanie audycji radiowych o tematyce muzycznej	13	68,42	27	87,10	40	80,00
Odtwarzanie słuchowisk muzycznych	15	78,95	28	90,32	43	86,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Z danych przedstawionych w tabeli 7. wynika, że najpopularniejszymi formami aktywności muzycznej podejmowanymi przez rodziców wspólnie z dzieckiem w domu przy wykorzystaniu multimediiów są: odtwarzanie słuchowisk radiowych (78,95%, 90,32%), oraz słuchanie audycji radiowych o tematyce muzycznej (68,42%, 87,10%). Mniej wskazań otrzymało oglądanie spektakli

muzycznych on-line (31,58%, 12,90%) i zbliżony odsetek (42,11%, 38,71%) uznał, że do aktywności tych należy również wspólne oglądanie filmów muzycznych. Niemal co piąta studentka wybrała oglądanie koncertów streamingowych. 12,90% kobiet wskazało oglądanie spektakli baletowych on-line, a były to tylko studentki powyżej 30 r.ż.

Tabela 8. Częstotliwość rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków w środowisku rodzinnym

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Codziennie	14	73,68	29	93,55	43	86,00
Co drugi dzień	2	10,53	0	0,00	2	4,00
Dwa razy w tygodniu	1	5,26	2	6,45	3	6,00
Raz w tygodniu	2	10,53	0	0,00	2	4,00
Rzadziej niż raz w tygodniu	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Nie mam zdania	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Razem	19	100,00	31	100,00	50	100,00

Źródło: Badanie własne

Jak wynika z przeprowadzonych badań, prawie wszystkie studentki powyżej 30 r.ż. (93,55%) oraz większość studentek do 30 r.ż. (73,68%) twierdziła, że zainteresowania muzyczne przedszkolaków w środowisku rodzinnym należy rozwijać codziennie. Niewielki odsetek (6,45%, 5,26%) zaznaczył, że wystarczy rozwijać zainteresowania muzyczne dzieci w domu dwa razy w tygodniu. 10,53% osób poniżej 30 r.ż. podało, że zajęcia powinny odbywać się co drugi dzień i tyleż samo raz w tygodniu.

Działania przedszkola na rzecz rozwijania muzycznych zainteresowań dzieci

W przypadku szeroko rozumianej edukacji przedszkolnej, nadrzędną formą aktywności dzieci jest zabawa, czyli aktywizacja dziecka poprzez kontakty społeczne z rówieśnikami, poznawanie oraz ruch i ekspresję. Wśród wielu przykładów ekspresji wyróżnić można ekspresję muzyczną, która wpływa na wrażliwość uczuciową, estetyczną, ale również zdolność myślenia dzieci. Działania przedszkoli w kierunku rozwijania zainteresowań muzycznych wychowanków, to przede wszystkim propagowanie różnych zabaw z muzyką i instrumentami, słuchanie muzyki, śpiewanie, prowadzenie zajęć rytmicznych, ale również zaznajamianie dzieci z różnymi gatunkami muzycznymi, jak np. jazz, folklor, muzyka filmowa. Warto jednak zauważyć, iż rola nauczyciela wychowania przedszkolnego w zakresie ekspresji muzycznej swoich wychowanków, w dużej mierze jest uzależniona od jego zainteresowań muzycznych.

Wszystkie studentki powyżej 30 r.ż. oraz większość do 30 r.ż. (78,95%) potwierdziła, że przedszkole wspiera rozwój uzdolnień muzycznych przedszkolaków. Niewielki odsetek (21,05%) nie miało zdania, a były to studentki poniżej 30 r.ż.

Pozyskane dane pozwalają stwierdzić, że prawie wszystkie osoby (93,55%) powyżej 30 r.ż. i 68,42% poniżej 30 r.ż. wybrały pracę zbiorową jako najlepszą formę prowadzenia zajęć umuzykalniających w przedszkolu. Co trzecia (31,58%) studentka do 30 r.ż. wskazała pracę indywidualną. Zaskoczeniem było to, że żadna studentka nie wybrała pracy zespołowej jako sprzyjającej rozwijaniu zainteresowań muzycznych przedszkolaków, która może mieć zastosowanie np. podczas nauki tańców czy gry na instrumentach perkusyjnych.

O integrowaniu muzyki z innymi treściami edukacyjnymi przez nauczycieli przedszkolnych, była przekonana większość (70,97%) ankietowanych powyżej 30 r.ż. Niemal co czwarta respondentka powyżej 30 r.ż. ma odmienny pogląd na ten temat. Ponad połowa (52,63%) studentek do 30 r.ż. stwierdziła „nie mam zdania”.

Tabela 9. Częstotliwość realizowania zajęć muzycznych w przedszkolu

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Codziennie	3	15,79	6	19,35	9	18,00
Co drugi dzień	2	10,53	15	48,39	17	34,00
Dwa razy w tygodniu	14	73,68	10	32,26	24	48,00
Raz w tygodniu	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Rzadziej niż raz w tygodniu	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Razem	19	100,00	31	100,00	50	100,00

Źródło: Badanie własne

Z danych prezentowanych w tabeli 9. wynika, iż większość (73,68%) respondentek do 30 r.ż. uważała, że zajęcia muzyczne powinny być realizowane dwa razy w tygodniu, zaś prawie połowa (48,39%) powyżej 30 r.ż. stwierdziła, że powinny one odbywać się co drugi dzień. Około 18,00% studentek było zdania, że zajęcia muzyczne w przedszkolu powinny być realizowane codziennie.

Dane zawarte w tabeli 10. świadczą o tym, że wszystkie studentki (bez względu na wiek) są zdania, iż najchętniej podejmowanymi przez dziecko formami aktywności muzycznej w środowisku przedszkolnym są zabawy dźwiękonaśladowcze, oraz wspólne śpiewanie piosenek, a także zabawy w echo, zabawy taneczne i gimnastyka przy muzyce. Zdaniem przyszłych nauczycielek dzieci w przedszkolu również z przyjemnością uczą się piosenek oraz grają na instrumentach i rozwiązują zagadki muzyczne. Wszystkie panie powyżej 30 r.ż. zgodnie wskazały wytupywanie i wyklaskiwanie rytmów, malowanie do muzyki jako formy aktywności muzycznej najchętniej podejmowane przez dziecko w środowisku przedszkolnym.

Tabela 10. Formy aktywności muzycznej najchętniej podejmowane przez dziecko w środowisku przedszkolnym

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Zabawy dźwiękonaśladowcze	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Nauka piosenek	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Śpiewanie piosenek solo	0	0,00	7	22,58	7	14,00
Wspólne śpiewanie piosenek	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Gra na instrumentach	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zabawy taneczne	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Gimnastyka przy muzyce	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zabawa w echo	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zagadki muzyczne	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Słuchanie muzyki poważnej	6	31,58	29	93,55	35	70,00
Słuchanie muzyki relaksacyjnej	11	57,89	30	96,77	41	82,00
Malowanie do muzyki	18	94,74	31	100,00	49	98,00
Zabawy ilustracyjne	3	15,79	26	83,87	29	58,00
Wytupywanie i wyklaskiwanie rytmów	12	63,16	31	100,00	43	86,00
Recytacja rytmizowanego tekstu z wyklaskiwaniem	2	10,53	26	83,87	28	56,00
Akompaniowanie do piosenek przy zastosowaniu instrumentów perkusyjnych	4	21,05	31	100,00	35	70,00
Tworzenie muzyki	16	84,21	27	87,10	43	86,00
Tworzenie własnych interpretacji ruchowych do muzyki	11	57,89	26	83,87	37	74,00
Inne	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Prawie wszystkie studentki powyżej 30 r.ż. twierdziły, że jest to słuchanie muzyki relaksacyjnej (96,77%) oraz poważnej (93,55%). Zbliżony odsetek (84,21%, 87,10%) podkreślił tworzenie muzyki. Ponadto 83,87% osób powyżej 30 r.ż. wskazało zabawy ilustracyjne, a także tworzenie własnych interpretacji ruchowych do muzyki, przy czym podobnego zdania była tu również ponad połowa ankietowanych (57,89%) do 30 r.ż. Zaskoczeniem okazało się to, iż prawie wszystkie (83,87%) osoby powyżej 30 r.ż. podkreślały recytację rytmizowanego tekstu z wyklaskiwaniem, gdzie tylko 10,53% poniżej 30 r.ż. wybrało tą formę jako aktywność muzyczną podejmowaną przez dziecko. Zróżnicowaną ilość wskazań dostrzega się przy akompaniowaniu piosenek z zastosowaniem instrumentów perkusyjnych, gdyż niemal co piąta studentka do 30 r.ż. podkreślała tę kategorię i wszystkie powyżej 30 r.ż. Tylko 14,00% ankietowanych wskazało śpiewanie piosenek solo, a były to studentki powyżej 30 r.ż.

Większość kobiet powyżej 30 r.ż. (80,65%) i poniżej 30 r.ż. (68,42%) podkreślała, iż przedszkole umożliwia dzieciom obcowanie z instrumentarium Carla Orffa. Niemal co czwarta studentka (24,00%) bez względu na wiek nie miała zdania na ten temat.

Tabela 11. Gatunki muzyczne wykorzystywane przez nauczyciela podczas zajęć muzycznych w przedszkolu

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Muzyka ludowa/folklor muzyczny	2	10,53	15	48,39	17	34,00
Jazz	0	0,00	2	6,45	2	4,00
Muzyka elektroniczna	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Muzyka klasyczna	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Muzyka sceniczna	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Muzyka wokalna	2	10,53	6	19,35	8	16,00

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Muzyka symfoniczna	9	47,37	22	70,97	34	68,00
Muzyka solowa	11	57,89	11	35,48	22	44,00
Muzyka filmowa	0	0,00	7	22,58	7	14,00
Country	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Disco polo	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Muzyka dziecięca	19	100,00	31	100,00	50	100,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Analizując zawartość Tabeli 11, można zauważyć, iż wszystkie studentki przekonane są o tym, że nauczyciele podczas zajęć umuzykalniających w przedszkolu sięgają po muzykę klasyczną i tą z repertuaru dziecięcego. Większość (70,97%) ankietowanych powyżej 30 r.ż. uważa, że jest to muzyka symfoniczna, natomiast ponad połowa (57,89%) badanych do 30 r.ż. wskazała muzykę solową. Identyczny odsetek (10,53%) ankietowanych poniżej 30 r.ż. uważał, że nauczyciele podczas zajęć umuzykalniających w przedszkolu wykorzystują muzykę wokalną oraz folklor muzyczny. Najmniej odpowiedzi dotyczących gatunków muzyki przybliżanych przedszkolakom podczas zajęć umuzykalniających uzyskały kategorie: jazz (4,00%) oraz muzyka filmowa (14,00%), a wskazały je tylko studentki powyżej 30 r.ż.

Zdaniem wszystkich studentek biorących udział w badaniu, podczas realizacji zajęć muzycznych w grupach przedszkolnych nauczyciele wykorzystują następujące instrumenty: dzwonki diatoniczne, tamburyn, bębenek, janczary, trójkąt, marakasy oraz talerze (Tabela 12). Mniej niż połowa (41,94%) ankietowanych powyżej 30 r.ż. wskazała klawesyn. Zaledwie 12,00% respondentek jest zdania, że jest to instrument klawiszowy,

a odpowiedziały w ten sposób tylko badane powyżej 30 r.ż. Około 8,00% studentek wskazało gitarę i pudełko akustyczne jako instrumenty wspomagające realizację zajęć umuzykalniających w przedszkolu.

Tabela 12. Instrumenty najczęściej wykorzystywane przez nauczycieli do realizacji zajęć muzycznych w grupach przedszkolnych

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Dzwonki diatoniczne (cymbalki)	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Gitara	2	10,53	2	6,45	4	8,00
Flet prosty	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Tamburyn	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Pianino/ keyboard	0	0,00	4	12,90	6	12,00
Bębenek	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Klawesyn	3	15,79	13	41,94	16	32,00
Janczary	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Skrzypce	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Trójkąt	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Marakasy	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Talerze	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Pudełko akustyczne	2	10,53	2	6,45	4	8,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Tabela 13. Rodzaj muzyki, który powinien towarzyszyć dzieciom podczas poobiedniego odpoczynku

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Muzyka klasyczna	10	52,63	8	25,81	18	36,00
Muzyka filmowa	9	47,37	16	51,61	25	50,00
Folklor	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Muzyka instrumentalna	9	47,37	23	74,19	32	64,00
Muzyka wokalna	3	15,79	16	51,61	19	19,00
Muzyka wokalno-instrumentalna	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Muzyka relaksacyjna	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Odgłosy natury	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Nie mam zdania	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Jak wynika z danych zamieszczonych w Tabeli 13. podczas poobiedniego odpoczynku dzieciom powinna towarzyszyć, zdaniem wszystkich studentek, muzyka relaksacyjna oraz odgłosy natury. Muzykę instrumentalną wskazała większość (74,19%) respondentek powyżej 30 r.ż. Identyczny odsetek ankietowanych do 30 r.ż. stanowiący niemal połowę (47,37%) studentek uczestniczących w badaniu, utrzymywało, że spokojny i efektywny odpoczynek zapewnia przedszkolakom muzyka filmowa, a także instrumentalna, natomiast ponad połowa (51,61%) z nich powyżej 30 r.ż. wybrała muzykę filmową oraz wokalną. Prawie co czwarta (24,00%) studentka (z dwóch grup) twierdziła, że dzieci po obiedzie powinny odpoczywać słuchając muzyki klasycznej.

Tabela 14. Formy grupowych spotkań z muzyką wpływające na rozwijanie zainteresowań muzycznych przedszkolaków

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Uroczystości przedszkolne	6	31,58	10	32,26	16	32,00
Konkursy taneczne	11	57,89	28	90,32	39	78,00
Konkursy piosenek	15	78,95	19	61,29	34	68,00
Audycje muzyczne	15	78,95	31	100,00	46	92,00
Koncerty w filharmonii	15	78,95	31	100,00	46	92,00
Inne	0	0,00	1	3,23	1	2,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Dane w tabeli 14. wskazują, że wśród form grupowych spotkań z muzyką, które mają największy wpływ na rozwijanie zainteresowań muzycznych przedszkolaków są koncerty w filharmonii oraz audycje muzyczne, wskazała je zdecydowana większość (78,95%) kobiet do 30 r.ż. oraz wszystkie powyżej 30 r.ż. Prawie wszystkie (90,32%) studentki powyżej 30 r.ż. oraz ponad połowa studentek do 30 r.ż. uważała, że są to konkursy taneczne, natomiast według badanych poniżej 30 r.ż. (78,95%) – konkursy piosenek. Co trzecia (31,58%, 32,26%) respondentka wskazała uroczystości przedszkolne. 3,23% powyżej 30 r.ż. odpowiedziała wybierając opcję „inne”, że jest to „aktywne, grupowe słuchanie muzyki na zajęciach rytmicznych”.

Pozytywne efekty umuzykalniania dzieci

Systematyczne obcowanie dziecka z wszelkimi formami umuzykalniania przede wszystkim w okresie przedszkolnym, ma wymierny wpływ na kształtowanie jego osobowości, zdolności motorycznych, koordynacyjnych czy też na rozwój jego mózgu. Prawidłowo prowadzony proces umuzykalniania dziecka, jest w stanie przynieść wiele korzyści w jego późniejszym życiu, począwszy od rozwo-

ju jego kompetencji społecznych, zwiększeniu swobody komunikacji, odporności na stres, ale również budowaniu więzi rodzinnych, koleżeńskich czy też naukę dyscypliny i systematyczności. Efektem prawidłowo prowadzonego procesu umuzykalniania dzieci jest kształtowanie ich postawy oraz charakteru, dzięki czemu dają szansą lepszemu startu w przyszłość. Aktywny udział dzieci w zajęciach umuzykalniających ma wszechstronny wpływ na wszelkie obszary jego rozwoju ze szczególnym naciskiem na rozwój emocjonalny, intelektualny oraz społeczny.

Tabela 15. Największe wartości zabaw muzyczno-ruchowych

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Wprowadzanie dzieci w radostny nastrój, dobre samopoczucie, niesienie satysfakcji	13	68,42	9	29,03	22	44,00
Wzmacnianie ogólnego rozwoju dziecka	4	21,05	10	32,26	14	28,00
Doskonalenie cech motoryki dużej oraz umiejętności ruchowych niezbędnych w wykonywaniu czynności dnia codziennego	7	36,84	12	38,71	19	38,00
Stwarzanie odpowiednich warunków do czynnego wypoczynku	3	15,79	0	0,00	3	6,00
Możliwość wyrażania emocji	9	47,37	23	74,19	32	64,00
Kształtowanie cech charakteru	3	15,79	2	6,45	5	10,00
Możliwość zaspokojenia naturalnego „głodu ruchu”	16	84,21	28	90,32	44	88,00
Nauka współzawodnictwa i współpracy w grupie	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Inne	0	0,00	1	3,23	1	2,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Dane procentowe zawarte w Tabeli 15. pozwalają stwierdzić, iż zdaniem przyszłych nauczycielek największą wartością jaką niosą zabawy muzyczno-ruchowe jest możliwość zaspokojenia naturalnego „głodu ruchu” przedszkolaków (84,21%, 90,32%). Większość (74,19%) osób powyżej 30 r.ż. oraz niemal połowa (47,37%) poniżej 30 r.ż. była zdania, że przede wszystkim stwarzają one dzieciom możliwość wyrażania emocji. Większość respondentek, czyli 68,42% do 30 r.ż. i 29,03% powyżej 30 r.ż. podała, że zabawy muzyczno-ruchowe ponad wszystko wprowadzają dzieci w radosny nastrój i dobre samopoczucie oraz niosą satysfakcję. Niemal identyczny odsetek (36,84%, 38,71%) studentek podkreślał doskonalenie cech motoryki dużej, oraz umiejętności ruchowych niezbędnych w wykonywaniu czynności dnia codziennego. Co piąta studentka poniżej 30 r.ż. (21,05%) oraz co trzecia powyżej 30 r.ż. (32,26%) przekonana była o wzmacnianiu ogólnego rozwoju dziecka poprzez uczestnictwo w zabawach muzyczno-ruchowych, natomiast około 10,00% osób wskazało kształtowanie cech charakteru. Tylko 15,79% respondentek do 30 r.ż. zauważyło, że zabawy muzyczno-ruchowe stwarzają przedszkolakom odpowiednie warunki do czynnego wypoczynku. 3,23% powyżej 30 r.ż. wybierając kategorię inne, wskazało „doskonalenie i kształtowanie koordynacji słuchowo-ruchowej”.

Tabela 16. Korzyści wynikające ze słuchania odpowiednio dobranej muzyki

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie	7	36,84	19	61,29	26	52,00
Poprawa relacji z innymi członkami grupy	11	57,89	9	29,03	20	40,00
Kształtowanie wyobraźni muzycznej	16	84,21	31	100,00	47	54,00
Pobudzanie kreatywności	19	100,00	31	100,00	50	100,00

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Wspomaganie rozwoju emocjonalnego	17	89,47	31	100,00	48	96,00
Poprawa kondycji psychicznej	11	57,89	19	61,29	30	60,00
Rozbudzanie spontanicznej aktywności dziecka	15	78,95	24	77,42	39	78,00
Kształtowanie umiejętności efektywnej relaksacji, wyciszenia	16	84,21	21	67,74	37	74,00
Rozładowanie negatywnych emocji	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Nie mam zdania	0	00,0	0	00,0	0	00,0

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Na podstawie analizy zebranego materiału badawczego zawartego w tabeli 16. należy stwierdzić, że słuchanie odpowiednio dobranej muzyki pobudza kreatywność przedszkolaków oraz pomaga im w rozładowaniu negatywnych emocji, co stwierdziły wszystkie studentki biorące udział w badaniu. Wszystkie kobiety powyżej 30 r.ż. wskazały również, że kształtuje ona wyobraźnię muzyczną oraz wspomaga rozwój emocjonalny dziecka. Zdecydowana większość studentek poniżej 30 r.ż. podkreślała kształtowanie umiejętności efektywnej relaksacji i wyciszenia (84,21%) oraz rozbudzanie spontanicznej aktywności przedszkolaków (78,95%). Identyczny odsetek ankietowanych do 30 r.ż. (57,89%) stwierdził, że słuchanie odpowiednio dobranej muzyki wpływa na poprawę relacji między członkami grupy oraz poprawę kondycji psychicznej dzieci. Co druga biorąca udział w badaniu studentka (52,00%) wskazała, że poprzez właściwy dobór muzyki można kształtować umiejętności współdziałania w grupie (36,84%, 61,29%).

Przeprowadzone badania (Tabela 17.) wskazują, że wszystkie studentki jako walory uczestnictwa dziecka w uroczystościach przedszkolnych i konkursach muzycznych wskazały umożliwienie dziecku ukazania swoich umiejętności, zdolności, talentów oraz

zaprezentowania jego mocnych stron, przez co dziecko zwiększa poczucie własnej wartości. Prawie wszystkie (89,47%, 93,55%) osoby podkreślają, że uroczystości i konkursy z oprawą muzyczną mają wpływ na kształtowanie się osobowości dziecka. Większość (74,19%) respondentek powyżej 30 r.ż. wysuwa na pierwszy plan pomoc w przezwyciężaniu nieśmiałości dziecka, natomiast zbliżony odsetek (73,68%) kobiet do 30 r.ż. wskazuje, iż istotnym walorem jest kształtowanie pozytywnych postaw i zachowań społeczno-moralnych. Prawie co trzecia (31,58%) studentka do 30 r.ż. podkreślała kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie, jak i wpływ na emocjonalne zaangażowanie dzieci.

Tabela 17. Walory uczestnictwa dziecka w uroczystościach przedszkolnych i konkursach muzycznych

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Umożliwienie dziecku ukazanie swoich umiejętności, zdolności i talentów	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Umożliwienie zaprezentowania mocnych stron dziecka	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Zwiększenie poczucie własnej wartości	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Pomoc w przezwyciężeniu nieśmiałości	7	36,84	23	74,19	30	60,00
Wpływ na emocjonalne zaangażowanie dzieci	6	31,58	7	22,58	13	26,00
Wpływ na kształtowanie się osobowości dzieci (wychowanie estetyczne)	17	89,47	29	93,55	46	92,00
Kształtowanie pozytywnych postaw i zachowań społeczno-moralnych	14	73,68	16	51,61	30	60,00
Kształtowanie umiejętności współdziałania w grupie	6	31,58	8	25,81	14	28,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Tabela 18. Korzyści wynikające z rozwijania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Doskonalenie pamięci	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Kształtowanie wyobraźni muzycznej	15	78,95	28	90,32	43	86,00
Rozwój koncentracji	13	68,42	28	90,32	41	82,00
Kształtowanie umiejętności samodzielnego, twórczego myślenia	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Kształtowanie koordynacji muzyczno-ruchowej	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Rozwinięcie zdolności językowych	4	21,05	5	16,13	9	18,00
Rozwój wrażliwości estetycznej	15	78,95	28	90,32	43	86,00
Wyzwalanie wiary we własne możliwości	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Wyzwalanie pozytywnych emocji	17	89,47	26	83,87	43	86,00
Rozwój kompetencji społecznych	17	89,47	25	80,65	42	84,00
Kształtowanie umiejętności zarządzania czasem	6	31,58	10	32,26	16	32,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Jak wynika z danych zawartych w Tabeli 18. rozwijanie zainteresowań muzycznych przedszkolaków przynosi szereg korzyści tj. kształtowane są umiejętności samodzielnego, twórczego myślenia oraz koordynacja muzyczno-ruchowa, doskonalili się pamięć, a także wyzwola się wiara we własne możliwości dzieci, co potwierdziły wszystkie studentki. Prawie wszystkie osoby (90,32%) powyżej 30 r.ż. wskazały kształtowanie wyobraźni muzycznej i rozwój koncentracji oraz wrażliwości estetycznej. Identyfikacyjny odsetek (89,47%)

kobiet do 30 r.ż. podkreślił wyzwalanie pozytywnych emocji oraz rozwój kompetencji społecznych.

Niemal co trzecia studentka (31,58% i 32,26%) zauważyła, że korzyścią, którą niesie za sobą rozwijanie zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym jest kształtowanie umiejętności zarządzania czasem, a około 18,00% wskazało rozwinięcie zdolności językowych.

Tabela 19. Umiejętności towarzyszące rozwijaniu zainteresowań muzycznych dzieci

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Wyczucie rytmu	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Umiejętność śpiewania piosenek	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Znajomość instrumentów	15	78,95	21	67,74	36	72,00
Rozróżnianie barwy instrumentów	11	57,89	16	51,61	27	54,00
Umiejętność aktywnego słuchania	19	100,00	31	100,00	50	100,00
Lepsza sprawność ruchowa	7	36,84	19	62,29	26	52,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Powyższe dane (Tabela 19.) skłaniają do stwierdzenia, iż dzięki rozwijaniu zainteresowań muzycznych przedszkolaki nabywają wiele umiejętności, wśród których wszystkie studentki wymieniły: wyczucie rytmu, śpiewanie piosenek i aktywne słuchanie. Według większości (78,95%) respondentek w wieku do 30 r.ż. równie istotnym aspektem jest znajomość instrumentów muzycznych, zaś zdaniem większości (62,29%) studentek powyżej 30 r.ż. jest to lepsza sprawność ruchowa. Ponad połowa kobiet (57,89%, 51,61%) wskazała, że rozwijanie zainteresowań muzycznych przedszkolaków ułatwia im rozróżnianie barwy instrumentów.

Tabela 20. Zalety aktywnego uczestnictwa w zajęciach umuzykalniających

Kategorie odpowiedzi	Wiek badanych				Ogółem	
	Do 30 lat		Powyżej 30 lat			
	N	%	N	%	N	%
Budowanie bliskich więzi rodzinnych, koleżeńskich	14	73,68	29	93,55	45	90,00
Umiejętność wyrażania emocji	9	47,37	15	48,39	24	48,00
Kształtowanie umiejętności współpracy w grupie	13	68,42	11	35,48	24	48,00
Przełamywanie nieśmiałości i lęku	12	63,16	27	87,10	39	78,00
Poprawa kondycji fizycznej organizmu	3	15,79	2	6,45	5	10,00
Kształtowanie kultury odbioru sztuki	15	78,95	18	58,06	33	66,00

Źródło: Badanie własne, pytanie wielokrotnego wyboru

Przedstawione w Tabeli 20. rezultaty badań pozwalają wyrazić, że najczęściej wskazywanymi kategoriami odpowiedzi wśród prawie wszystkich studentek powyżej 30 r.ż. było budowanie bliskich więzi rodzinnych i koleżeńskich (93,55%) oraz przełamywanie nieśmiałości i lęku (87,10%). Zalety, na które zwróciły uwagę respondentki do 30 r.ż. to kształtowanie kultury odbioru sztuki (78,95%) oraz umiejętności współpracy w grupie (68,42%). Niemal co druga kobieta (47,37%, 48,39%) podkreślała umiejętność wyrażania emocji. Około 10,00 % studentek opowiedziało się za poprawą kondycji fizycznej organizmu.

Wszystkie osoby biorące udział w badaniu (bez względu na wiek) wskazały, że rozwijanie zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym umożliwia im kształtowanie cierpliwości, samodzielności, nawyku systematyczności, samodyscypliny, a także odpowiedzialności. Obcowanie z muzyką oraz publiczne prezentowanie swoich muzycznych umiejętności zdaniem wszystkich studentek zmniejsza poczucia bezradności dzieci w sytu-

acjach stresujących oraz buduje wytrwałość w realizacji podjętych działań.

Zakończenie i wnioski

Dzieci już od najmłodszych lat posiadają predyspozycje do odczuwania muzyki i spontanicznego wyrażania emocji z nią związanych, wykazując tym samym potrzebę muzycznych zabaw, śpiewu, tańca czy tworzenia własnych piosenek i melodii. Co równie istotne, dzieci, szczególnie w najwcześniejszym okresie swojego rozwoju, posiadają niejako wrodzoną łatwość nauki. Wiek przedszkolny jest okresem dynamicznego kształtowania się podstaw osobowości oraz indywidualnych upodobań dziecka, również tych muzycznych. To, jaką postawę wobec muzyki przyjmuje dziecko już od najmłodszych lat swojego wzrostu emocjonalnego i intelektualnego, wpływa na jego dorosłe życie, warunkuje jego późniejsze wybory i kierunki indywidualnych upodobań. Dlatego tak istotne z punktu widzenia całościowego wzrostu i rozwoju upodobań oraz zachowań dorosłego człowieka, jest właściwe rozbudzanie zamiłowań, również tych muzycznych, a także kształtowanie, szczególnie w wieku przedszkolnym, predyspozycji dziecka przez odpowiednio przygotowanych pedagogów.

Rozwijanie zainteresowań muzycznych, przede wszystkim w odniesieniu do grupy młodych odbiorców, czyli przedszkolaków, jest zależne od różnorodnych czynników, wśród których bez wątpienia należy zwrócić uwagę na optymalne tworzenie sposobności do integracji dziecka z muzyką i wywoływanie w nim różnorodnych przeżyć związanych z jej różnymi formami, zarówno w środowisku rodzinnym, jak i w placówkach przedszkolnych. W trakcie czynnego obcowania dziecka z muzyką tworzy się w nim pragnienie poznania, zrozumienia i tworzenia muzyki, czego bez wątpienia bezpośredni skutek prowadzi do trwałego poczucia w dziecku zainteresowania muzyką, stworzenia z nią bliskiej więzi.

Pozyskane opinie, w sposób bezpośredni przełożyły się na wysnucie głównych wniosków z przeprowadzonych badań:

1. Muzyka oraz różne jej formy i odmiany odgrywają istotną rolę w rozwoju dziecka, już od jego najmłodszych lat. Pierwszą i nadrzędną formą umuzykalniania dziecka jest przede wszystkim otaczanie go bogactwem różnorodnych dźwięków, poczynając od tych, które dziecko słyszy już w łonie matki, poprzez słowa usłyszane od najbliższych, dźwięki kołysanek, skończywszy na kontakcie z piosenkami, melodiami, dźwiękami natury. Słuchanie różnych gatunków muzyki i poznanie jej form, szczególnie w pierwszych miesiącach i latach życia dziecka, jest istotne w przebiegu procesu rozwijania mowy dziecka, odgrywa również istotną rolę w doskonaleniu umiejętności lokalizowania zasłyszanych dźwięków w czasie i przestrzeni, kształtuje jego emocjonalność.

2. Śpiew oraz gra na instrumentach muzycznych, stanowią istotę w umuzykalnianiu dzieci, a tym samym składają się na najlepsze formy kształtujące sposoby wyrażania emocji i odczuć dziecka. Ekspresja jakiejś dzieci doznają podczas śpiewania piosenek, wygrywania melodii i rytmów na różnych instrumentach, ale też podczas własnej improwizacji dźwiękowej przekłada się na „wyrzucenie” z dziecka różnego typu emocji, począwszy od radości i pewności, skończywszy na smutku czy nieśmiałości. Wyrażanie odczuć, napięć przez śpiew i grę na instrumentach może być dla dziecka formą terapii i próbą poradzenia sobie z drzemiącymi w nim emocjami, co pozwoli na kształtowanie prawidłowych mechanizmów obronnych w późniejszym życiu.

3. Zapoznanie przedszkolaków z różnymi formami spotkań z muzyką, jakimi są np.: wyjścia na koncerty do filharmonii, zaznajamianie i rozmowa z ludźmi zawodowo związanymi z muzyką oraz przybliżenie dzieciom wykonywanego zawodu artystycznego są ciekawym sposobem rozbudzania w nich zainteresowań muzycznych. W ten sposób można połączyć zarówno rolę edukacyjną muzyki, jak również poznawczą. Dzieci poprzez zabawę oraz czynne uczestnictwo w tego typu zorganizowanych wyjściach mają szansę dotknięcia muzyki w szerszym spektrum, spojrzenia na nią niejako z innej strony, przez co mają szansę wejścia w barwną i ciekawą przestrzeń świata muzycznego, w której jest miejsce dla różnorodnych form wyrazu, sposobów odczuwania i życia muzyką.

4. Środowisko rodzinne, poza przestrzenią przedszkolną również odgrywa kluczową rolę w rozbudzaniu zainteresowań muzycznych dziecka. Rodzice, rodzeństwo oraz najbliższe otoczenie przedszkolaka są jego największym autorytetem, z którego czerpie wzorce zachowań. W domu, w którym żyje muzyka i codzienne spotkania z nią są dla dziecka wyjątkowym, jednocześnie naturalnym doświadczeniem, dziecko takie chętnie będzie podejmowało różne formy aktywności muzyczne, przez co automatycznie będzie rozwijało swoje zainteresowania w tym kierunku. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę na to, iż wyłącznie obustronna współpraca zarówno środowiska domowego, jak i placówek przedszkolnych w procesie umuzykalniania, jest w stanie w sposób wymierny wpłynąć na postawę dziecka wobec muzyki i kształtować jego charakter.

5. Istnieje bardzo szeroki wachlarz form i sposobów rozbudzania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym. To, czy bierzemy pod uwagę te najczęściej wykorzystywane, jak: śpiew, słuchanie muzyki czy grę na instrumentach, bądź też analizujemy formy bardziej wyszukane, którymi są: spotkania z muzykami, kompozytorami czy wyjścia do filharmonii na koncert, mamy bez wątpienia do czynienia z sytuacjami, które w sposób wymierny przekładają się na rozbudzenie zainteresowania tematem muzyki. To na rodzicach oraz nauczycielach wychowania przedszkolnego spoczywa obowiązek odpowiedniego dobrania sposobu i formy umuzykalniania w zależności od sytuacji, czasu, predyspozycji dziecka, czy też pożądanego efektu jaki ma być osiągnięty przez wprowadzenie muzyki do procesu wychowania dziecka.

Skrupulatnie zebrany materiał badawczy, dodatkowo poparty analizą badań przeprowadzonych wśród studentów *Pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej*, jest punktem wyjścia do stworzenia odpowiedniej przestrzeni dla dzieci w wieku przedszkolnym zarówno w środowisku rodzinnym, jak i placówkach wychowawczych, w której mali podopieczni będą mieli do dyspozycji odpowiednie narzędzia i możliwości do rozwoju swoich zainteresowań muzycznych.

Otrzymane wyniki badań pozwalają na sformułowanie wskazówek edukacyjnych kierowanych do przyszłych organizatorów i realizatorów edukacji muzycznej w przedszkolu:

1) zapewnienie dzieciom odpowiedniej przestrzeni i atrybutów do doświadczeń związanych ze słuchaniem muzyki, śpiewaniem spontanicznym, grze na instrumentach, bez bliżej narzuconych formalnych wymogów oraz ograniczeń, dając tym samym dzieciom swobodę do indywidualnego obcowania z muzyką i odczuwania jej;

2) pobudzanie rozwoju zainteresowań muzycznych dzieci, poprzez prezentowanie różnych form muzycznych oraz różnorodnych przykładów bezpośredniego z nią obcowania, poprzez np.: wyjścia na koncerty, audycje muzyczne w przedszkolu czy spotkania z muzykami;

3) rozwijanie zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym z uwzględnieniem udziału w tym procesie ich najbliższego otoczenia, organizowanie rodzicom np. spotkań informacyjnych, zwracając szczególną uwagę na wprowadzanie różnych form umuzykalniania dzieci w środowisku domowym każdego dnia;

4) samodoskonalenie nauczycieli wychowania przedszkolnego i realizatorów edukacji muzycznej (np. rytmiczkę) poprzez uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach oraz indywidualne wzbogacanie wiedzy z zakresu wprowadzania nowych, chętnie przyswajanych przez dzieci form umuzykalniania, które przekładają się na ich całościowy rozwój.

Poznane przez osoby z najbliższego otoczenia dziecka i zastosowane w praktyce różnorodne sposoby umuzykalniania, w sposób całościowy będą przekładały się na rozwój zainteresowań muzycznych, wybory młodego człowieka oraz na jego stosunek do muzyki w dalszym życiu. Wyłącznie odpowiednio prowadzona współpraca między rodzicami i nauczycielami w optymalny sposób może wywierać wpływ na kształtowanie odpowiedniej postawy dzieci wobec muzyki, a tym samym będzie oddziaływać na wzrost wrażliwości przedszkolaków na słyszane dźwięki, melodie, prawidłowe wyrażanie emocji oraz, co istotne, na wzbudzanie w nich poczucia własnej wartości i odwagi. Przedszkole dokłada wszelkich starań, by zaspokoić potrzeby dzieci w obszarze obcowania z muzyką, ruchu przy muzyce, improwizacji ruchowych, rozpoznania własnych emocji i radzenia sobie z nimi. W działalności przedszkola priorytetem jest kształtowanie poczucia estetyki, muzycznego smaku i piękna po-

przez zapewnienie dziecku kontaktu ze sztuką, z „muzyką żywą”. Rodzice, stwarzając dzieciom odpowiednie warunki i możliwości do rozwijania zainteresowań muzycznych przedszkolaków powinni podążać za dzieckiem, wspierać jego muzyczne decyzje, pomagać odpowiednio zagospodarować czas, by ten poświęcony muzyce nie wydawał się stracony, lecz pomagał „rozwijać skrzydła” i przynosił radość.

Analiza literatury i przeprowadzenie badań nie tylko przyczyniły się do poszerzenia wiedzy z zakresu podjętego tematu, ale, co istotne, pozwoliły na skonfrontowanie własnych odczuć i pomysłów na rozwijanie zainteresowań muzycznych dzieci z szerszą grupą osób zainteresowanych tą problematyką. Odczuwam silną potrzebę wsparcia rozwoju dzieci, motywowania ich do pracy, stawiania wymagań odpowiednich do ich wieku i indywidualnych możliwości. Sądzę, że wykształcenie muzyczne, które posiadam ułatwi mi realizację zamierzeń.

Bibliografia

1. Jasionowska-Moszczyńska A., *Sposoby rozwijania zainteresowań muzycznych dzieci w wieku przedszkolnym w opinii studentów Pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej*, maszynopis pracy licencjackiej napisanej pod kierunkiem dr A. Jacewicz, Białystok 2021.
2. Trzcionka-Wieczorek A., *Aktywność muzyczna dzieci w środowisku przedszkolnym – refleksje z prowadzonych badań*, „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna” 2(1)/2017.